

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT TP. HỒ CHÍ MINH
KHOA ĐÀO TẠO CHẤT LƯỢNG CAO
NGÀNH CÔNG NGHỆ THÔNG TIN

CẤU TRÚC DỮ LIỆU & GIẢI THUẬT

ĐỀ TÀI: XÂY DỰNG ỨNG DỤNG CALCULATOR

SVTH : LÊ MẠNH HÙNG

MSSV : 15110058

SVTH : NGUYỄN BÁ LÊ AN

MSSV : 15110001

Tp. Hồ Chí Minh, tháng 11 năm 2018

MỤC LỤC

Danh mục các hình	1
Danh mục các bảng.....	1
1. Mô tả	2
2. Mục tiêu	2
3. Thuật toán	2
3.1. Trình bày thuật toán	2
3.2. Chạy tay thuật toán	4
4. Thiết kế giao diện.....	4
5. Các hàm chính	5
6. Cài đặt và kiểm thử	10
6.1. Cài đặt.....	10
6.2. Kiểm thử	10
7. Kết luận	11
7.1.. Ưu điểm	11
7..2. Nhược điểm	11
7.3. Hướng phát triển	11
8. Phân công công việc.....	12
9. Tài liệu tham khảo	12

Danh mục các hình

Hình 1: Form giao diện Calculator.

Danh mục các bảng

Bảng 1: Mức độ ưu tiên toán tử.

Bảng 2: Chạy tay thuật toán

Bảng 3: Bảng công việc

Bảng 4: Bảng phân công công việc

1. Mô tả

Ứng dụng Calculator trong thực tế giúp mọi người tính toán các biểu thức đại số nhanh hơn, tiết kiệm thời gian trong việc tính toán.

Ứng dụng Calculator trong đề tài này sẽ sử dụng Stack để tính giá trị biểu thức. Các biểu thức đại số được sử dụng hằng ngày đều được biểu diễn dưới dạng trung tố (Infix). Cách biểu diễn này rất dễ hiểu với con người vì hầu hết các toán tử (+, -, *, /) đều là toán tử hai ngôi và chúng phân cách giữa hai toán hạng với nhau. Trong đề tài này nhóm sẽ ứng dụng Stack để tính giá trị biểu thức trung tố thông qua ngôn ngữ minh họa C#. Chương trình này thực hiện được các phép tính số nguyên và các phép tính số thực, bao gồm các phép toán sau: phép (+), (-), (*), (/), (sin), (cos), (tan), (cotg), căn bậc hai, phép chia lấy dư (%).

2. Mục tiêu

Mục tiêu cần đạt được trong đề tài xây dựng ứng dụng Calculator là:

- Về giao diện:
 - Xây dựng được giao diện để sử dụng.
- Về thuật toán:
 - Ứng dụng được Stack để tính giá trị biểu thức trung tố.
 - Thực hiện được biểu thức có chứa các toán tử như sau: + - * / sin cos tag cotg sqrt % ()

3. Thuật toán

3.1. Trình bày thuật toán

Trước khi đi vào thuật toán, ta phải hiểu thế nào là toán tử, toán hạng và biểu thức trung tố là gì:

- Toán tử là các ký hiệu như: +, -, *, /, %, (,), ...
- Toán hạng là các phần tử như: a, b, 1, 2, ...

- Biểu thức trung tố (Infix): được biểu diễn bằng cách đặt toán tử giữa hai toán hạng. Ví dụ: $1+3$.

Thuật toán tính giá trị biểu thức trung tố (Infix):

- Giả sử S là một biểu thức được cho ở dạng trung tố. Khởi tạo 2 Stack: Sh, St.
 - Stack Sh dùng để lưu trữ toán hạng, Stack St dùng để lưu trữ toán tử.
- Duyệt S từ trái sang phải:
 - Nếu $S[i]$ là toán hạng, Push vào Sh.
 - Nếu $S[i] = '('$, Push vào St.
 - Nếu $S[i]$ là toán tử có độ ưu tiên cao hơn toán tử hiện có trên đỉnh St thì Push vào St
 - Nếu $S[i]$ là toán tử có độ ưu tiên thấp hơn hoặc bằng toán tử hiện có trên đỉnh St thì Pop toán tử có trên đỉnh St và Pop 2 toán hạng trên đỉnh Sh. Sau đó, thực hiện phép tính, kết quả Push vào Sh. Tiếp theo, Push $S[i]$ vào St.
 - Nếu $S[i] = ')'$ thì Pop toán tử có trên đỉnh St và Pop 2 toán hạng trên đỉnh Sh. Sau đó, thực hiện phép tính, kết quả Push vào Sh. Tiếp theo, bỏ dấu '(' gặp phải đầu tiên ra khỏi St.
 - Thực hiện đến khi nào St rỗng và Sh còn 1 toán hạng duy nhất thì đó là kết quả.

Mức độ ưu tiên toán tử:

Toán tử	+	-	*	/	%	sin	cos	tan	cotg	sqrt
Mức ưu tiên	1	1	2	2	2	3	3	3	3	3

Bảng 1: Mức độ ưu tiên toán tử.

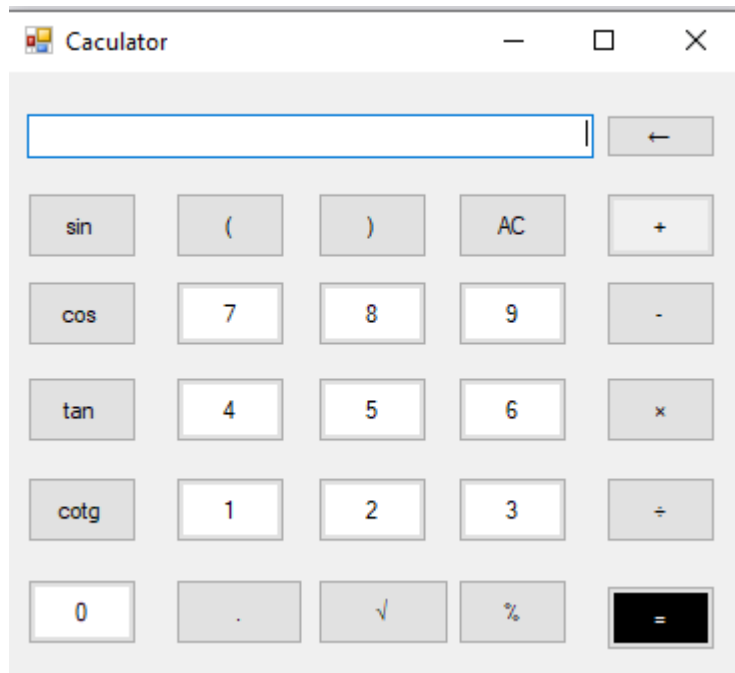
3.2. Chạy tay thuật toán

1	Cho $M = 5 * 3 - (3 + 5)$		
2	Khởi tạo $Sh = \{\}$ và $St = \{\}$.		
3	$M[0] = "5"$ -> Đưa vào Sh	$Sh = \{5\}$	$St = \{\}$
4	$M[1] = "*"$ -> Đưa vào St	$Sh = \{5\}$	$St = \{*\}$
5	$M[2] = "3"$ -> Đưa vào Sh	$Sh = \{5, 3\}$	$St = \{*\}$
6	$M[3] = "-"$ -> Tính $5 * 3 = 15$ rồi lưu vào Sh	$Sh = \{15\}$	$St = \{-\}$
7	$M[4] = "("$ -> Đưa vào St	$Sh = \{15\}$	$St = \{-, (\}$
8	$M[5] = "3"$ -> Đưa vào Sh	$Sh = \{15, 3\}$	$St = \{-, (\}$
9	$M[6] = "+"$ -> Đưa vào St	$Sh = \{15, 3\}$	$St = \{-, (, +\}$
10	$M[7] = "5"$ -> Đưa vào Sh	$Sh = \{15, 3, 5\}$	$St = \{-, (, +\}$
11	$M[8] = ")"$ -> Tính $3 + 5 = 8$ rồi lưu vào Sh	$Sh = \{15, 8\}$	$St = \{-\}$
12	$Top(St) = "-"$ -> Tính $15 - 8 = 7$ rồi lưu vào Sh	$Sh = \{7\}$	$St = \{\}$
13	Dừng.		

Bảng 2: Chạy tay thuật toán [1]

4. Thiết kế giao diện

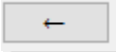

Giao diện chính

Hình 2: Form giao diện Calculator.

Giao diện chính gồm:

- 1 ô textbox để nhập biểu thức

- Các phép toán: sin cos tan cotg + - × ÷ % $\sqrt{\quad}$
- Các chữ số từ 1 \rightarrow 9.
- Để xóa.
- Để thực hiện phép tính.

5. Các hàm chính

Trong đề tài sẽ có những hàm chính sau đây:

- Hàm xét độ ưu tiên của các toán tử: Ta truyền vào hàm GetPriority một tham số op. Nếu op bằng một trong các toán tử sau: sin cos tan cotg sqrt thì xét độ ưu tiên là 3. Nếu op bằng một trong các toán tử sau: * / % thì xét độ ưu tiên là 2. Nếu op bằng một trong các toán tử sau: + - thì xét độ ưu tiên là 1.

```
public static int GetPriority(string op)
{
    if (op == "sin" || op == "cos" || op == "tan" || op == "cotg" || op == "sqrt")
        return 3;
    if (op == "*" || op == "/" || op == "%")
        return 2;
    if (op == "+" || op == "-")
        return 1;
    return 0;
}
```

- Nạp sin, cos, tan, cotag vào st: Xét phần tử ở vị trí thứ i xem có thuộc trong bảng chữ cái từ a \rightarrow z không. Nếu i là 1 chữ cái thì cho 1 vòng lặp với điều kiện phải thuộc trong bảng chữ cái từ a \rightarrow z.. Nếu chạy hết vòng lặp ta được các chữ sin cos tan cotg thì đẩy vào st.

```
if (manhinh.Text[i] >= 'a' && manhinh.Text[i] <= 'z')
{
    j = i;
    while (manhinh.Text[i] >= 'a' && manhinh.Text[i] <= 'z')
        i++;
    string str = manhinh.Text.Substring(j, i - j);
    st.Push((str.ToString()));
}
```

- Nạp toán hạng vào sh: Xét phần tử ở vị trí i xem có phải là toán hạng không bằng cách xem phần tử ở vị trí i có thuộc trong khoảng từ 0 \rightarrow 9 không. Nếu i là toán hạng thì cho

1 vòng lặp với điều kiện phần tử thứ $i+1$ phải nằm trong khoảng $0 \rightarrow 9$ hoặc là dấu chấm và khác khoảng trống, nếu thỏa điều kiện thì chạy tiếp vòng lặp, nếu không thỏa thì thoát khỏi vòng lặp và đẩy toán hạng đó vào sh.

```
if (manhinh.Text[i] >= '0' && manhinh.Text[i] <= '9')
{
    j = i;
    while (manhinh.Text[i+1] >= '0' && manhinh.Text[i+1] <= '9' || manhinh.Text[i+1] == '.' &&
    manhinh.Text[i + 1] != ' ' && i+1 < manhinh.Text.Length)
        i++;
    string str = manhinh.Text.Substring(j, i + 1 - j);
    sh.Push((str.ToString()));
}
```

- Nạp dấu (vào st: Nếu vị trí thứ i là dấu (thì đẩy vào st và nếu phần tử thứ $i+1$ là dấu – hoặc dấu + thì đẩy 0 vào st

```
if (manhinh.Text[i] == '(')
{
    st.Push(manhinh.Text[i]);
    if (manhinh.Text[i + 1] == '-' || manhinh.Text[i + 1] == '+')
        sh.Push(0);
}
```

- Nạp toán tử vào st: Xét tại vị trí i có phải là các toán tử: + - * / % hay không, nếu là toán tử thì chạy vòng lặp với điều kiện là st phải có toán tử ở trong và mức độ ưu tiên của toán tử đang xét nhỏ hơn hoặc bằng toán tử ở trong st thì ta đẩy toán tử đang xét vào st và lấy toán tử trong st ra lưu vào str1, sau đó thực hiện phép tính. Trong trường hợp không thỏa vòng lặp thì thoát khỏi vòng lặp

```
if (manhinh.Text[i] == '+' || manhinh.Text[i] == '-' || manhinh.Text[i] == '*' || manhinh.Text[i] == '/' || manhinh.Text[i] == '%')
{
    while (st.Count > 0 && GetPriority(manhinh.Text[i].ToString()) <=
    GetPriority(st.Peek().ToString()))
    {
        str1 = st.Pop().ToString();

        //nếu là các phép tính
        if (str1 == "+" || str1 == "-" || str1 == "*" || str1 == "/" || str1 ==
        "%" || str1 == "^")
        {
            a = double.Parse((sh.Pop().ToString()));
            b = double.Parse((sh.Pop().ToString()));
            switch (str1)
            {
                case "+":
                    ketQua = (a + b);
                    break;
                case "-":
                    ketQua = (b - a);
```



```
        break;
    case "*":
        ketQua = (a * b);
        break;
    case "/":
        if (a == 0)
        {
            MessageBox.Show("Không thể chia cho 0", "Thông báo");
        }
        ketQua = (b / a);
        break;
    case "%":
        if (a == 0)
        {
            MessageBox.Show("Không thể chia cho 0", "Thông báo");
        }
        ketQua = (b % a);
        break;
    case "^":
        ketQua = Math.Pow(b, a);
        break;
    }
    sh.Push(ketQua);
}
```

- Xử lý dấu ++ hoặc -- hoặc + - hoặc - +

```
if (manhinh.Text[i] == '-' && manhinh.Text[i + 1] == '-' || manhinh.Text[i] == '-' &&
manhinh.Text[i + 1] == '+' || manhinh.Text[i] == '+' && manhinh.Text[i + 1] == '+' ||
manhinh.Text[i] == '+' && manhinh.Text[i + 1] == '-')
{
    if (manhinh.Text[i] == '-')
        j = 1;
    while (manhinh.Text[i + 1] == '-' || manhinh.Text[i + 1] == '+')
    {
        if (manhinh.Text[i + 1] == '-')
            j++;
        i++;
    }
    if ((j) % 2 == 0)
        str1 = "+";
    else
        str1 = "-";
    st.Push((str1.ToString()));
}
```

- Xử lý các phép toán trong dấu) ngoặc

```
if (manhinh.Text[i] == ')')
{
    str1 = "+"; // khai báo str1 ảo(tránh stack rỗng)
    while (str1 != "(")
    {
        a = double.Parse((sh.Pop().ToString()));
        str1 = st.Pop().ToString();
        if (str1 == "(")
        {
            sh.Push(a);
            break;
        }
        if (sh.Count == 0 && (str1 == "+" || str1 == "-")) b = 0;
        else
        {
            if (sh.Count == 0 && (str1 == "*" || str1 == "/"))
            {
                MessageBox.Show("Loi!");
                break;
            }
            else
            {
                b = double.Parse((sh.Pop().ToString()));
            }
        }
        switch (str1)
        {
            case "+":
                ketQua = (a + b);
                break;
            case "-":
                ketQua = (b - a);
                break;
            case "*":
                ketQua = (a * b);
                break;
            case "/":
                ketQua = (a / b);
                break;
        }
    }
}
```

```

        break;
    case "/":
        if (a == 0)
        {
            MessageBox.Show("Không thể chia cho 0", "Thông báo");
        }
        ketQua = (b / a);
        break;
    case "%":
        if (a == 0)
        {
            MessageBox.Show("Không thể chia cho 0", "Thông báo");
        }
        ketQua = (b % a);
        break;
    }
    sh.Push(ketQua);
    if (str1 != "(")
        str1 = st.Pop().ToString();
}
if (manhinh.Text[i] == ')') && (manhinh.Text[i] >= '0' && manhinh.Text[i] <=
'9'))
    st.Push("*");
}

```

- Xử lý các phép toán còn lại

```

while (st.Count > 0)
{
    a = double.Parse(sh.Pop().ToString()); ;
    str1 = st.Pop().ToString();
    if (sh.Count == 0 && (str1 == "+" || str1 == "-")) b = 0;
    else
        if (sh.Count == 0 && (str1 == "*" || str1 == "/"))
        {
            MessageBox.Show("Loi!");
            manhinh.Text = "0";
            return;
        }

    if (str1 == "+" || str1 == "-" || str1 == "*" || str1 == "/" || str1 == "%")
    {
        b = double.Parse((sh.Pop().ToString()));
        switch (str1)
        {
            case "+":
                ketQua = (a + b);
                break;
            case "-":
                ketQua = (b - a);
                break;
            case "*":
                ketQua = (a * b);
                break;
            case "/":
                if (a == 0)
                {

```

```

        MessageBox.Show("Không thể chia cho 0", "Thông báo");
    }
    ketQua = (b / a);
    break;
case "%":
    if (a == 0)
    {
        MessageBox.Show("Không thể chia cho 0", "Thông báo");
    }
    ketQua = (b % a);
    break;
case "^":
    ketQua = Math.Pow(b, a);
    break;
}
sh.Push(ketQua);
}
else
    if (str1 == "sin" || str1 == "cos" || str1 == "tan" || str1 == "cotg" || str1
=="sqrt")
    {
        switch (str1)
        {
            case "sin":
                sh.Push(Math.Sin(a));
                break;
            case "cos":
                sh.Push(Math.Cos(a));
                break;
            case "tan":
                sh.Push(Math.Tan(a));
                break;
            case "cotg":
                sh.Push(1.00/Math.Tan(a));
                break;
            case "sqrt":
                sh.Push(Math.Sqrt(a));
                break;
        }
    }
}
manhinh.Text = sh.Pop().ToString();

```

6. Cài đặt và kiểm thử

6.1. Cài đặt

Ứng dụng Caculator được cài đặt trên Visual Studio 2017, chạy trên Window10 x64 bit.

6.2. Kiểm thử

Các trường hợp đã thử:

- TH1: Xử lý được phép $+$ $-$ $*$ $/$ và dấu $()$
 $5 * 3 - (3 + 5) / 2 = 11$
- TH2: Xử lý được phép chia lấy dư
 $9 \% 4 = 1$
- TH3: Xử lý được phép sin cos tan cotg $+$ $/$ $*$
 $\cos 1 + 2 / 3 * 2 = 1.873$
- TH4: $5 - - 1 = 6$
- TH5: Chưa xử lý được lỗi khi nhập vào biểu thức không hợp lệ
- TH6: Đã xử lý lỗi khi chia một số cho 0
- TH7 : $5 + (1 + \cos 1) * 2 / 3$ không xử lý được phép $(1 + \cos)$ bên trong ngoặc => chưa tính được các phép sin cos tan cotag trong ngoặc

7. Kết luận

Đã hoàn thành	Chưa hoàn thành
<ul style="list-style-type: none">- Xây dựng được giao diện- Ứng dụng được stack để tính biểu thức trung tố- Thực hiện được các phép tính $+$ $-$ $*$ $/$ sin cos tan cotg, phép tính có $()$	<ul style="list-style-type: none">- Chưa bắt được lỗi khi nhập vào biểu thức sai.- Chưa tính được sin cos tan cotg trong dấu ngoặc

Bảng 3: Bảng công việc

7.1.. Ưu điểm

- Xử lý được nhiều phép toán một lúc, giúp giảm thời gian tính toán của người sử dụng.

7..2. Nhược điểm

- Chưa xử lý được nhập dữ liệu từ bàn phím, chưa bắt lỗi được khi nhập vào biểu thức sai
- Chưa có các phép toán như: tính giai thừa, logarit, giải phương trình bậc 1, bậc 2, phân số, hàm mũ.

7.3. Hướng phát triển

Hướng phát triển của đề tài Calculator là:

- Cần bổ sung thêm chức năng nhập dữ liệu từ bàn phím.
- Thêm chức năng quay lại phép tính trước.
- Thêm chức năng tính toán như: tính giai thừa, logarit, giải phương trình bậc 1, bậc 2, phân số, lũy thừa, hàm mũ.
- Bắt lỗi khi nhập vào biểu thức sai.

8. Phân công công việc

STT	Tên công việc	Lê Mạnh Hùng	Nguyễn Bá Lê An
1	Tạo các Tool box trên WinForm		x
2	Tạo sự kiện Click cho các Button	x	
3	Hàm ThemKiTu	x	
4	Hàm XoaKiTu	x	
5	Hàm tính toán giá trị biểu thức trung tố	x	x

Bảng 4: Bảng phân công công việc

9. Tài liệu tham khảo

[1] <https://www.stdio.vn/articles/ung-dung-stack-bieu-thuc-trung-to-infix-470>